

การศึกษาผลการจ้างงานของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม

ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

A STUDY OF EMPLOYMENT OUTCOMES OF THE SOCIAL INNOVATION FOUNDATION: ACCORDING TO THE STANDARD OF THE DEVELOPMENT OF THE QUALITY OF LIFE OF PEOPLE WITH DISABILITIES

¹ภคันท์ ภัทรนาวิก

¹PAKKANAN PATTARANAWIG

¹กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

¹Thai Media Fund, Thailand

Received: 2022-06-17

Revised: 2022-08-02

Accepted: 2022-08-30

¹Corresponding Author's Email: Pakkanan81@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยผลลัพธ์การจ้างงาน ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผล ด้านสุขภาวะคนพิการ ที่ได้รับการจ้างงานในชุมชน และส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และมาตรา 35 และเพื่อ เปรียบเทียบผลกับโครงการสำรวจสถานการณ์ คุณภาพชีวิตคนพิการ “การเข้าถึงสิทธิของคนพิการตามมาตรฐาน คุณภาพชีวิตคนพิการของกรมส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ (พก.)” จากผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างคน พิการจำนวน 1,691 เมื่อได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และ มาตรา 35 มีสุขภาวะ ทั้ง 4 ด้านที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับตอนไม่ได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ โดยประกอบด้วย การได้รับ สิทธิคนพิการ การได้รับการศึกษา สามารถออกสู่สังคม มีอาชีพและเศรษฐกิจ อีกทั้งเกิดความเข้าใจด้านสุขภาวะ นอกจากนี้เมื่อเทียบกับดัชนีด้านสิทธิคนพิการ (การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ) ดัชนีสุขภาวะคนพิการ ดัชนีด้าน การศึกษา ดัชนีด้านการออกสู่สังคม ระหว่างกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และมูลนิธินวัตกรรม ทางสังคม พบว่ามีทิศทางแนวโน้มเป็นไปในทิศทางดีและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

อย่างไรก็ตามอาจจะต้องมีหน่วยงานให้การสนับสนุนในการส่งเสริมการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ แก่คนพิการเพิ่มมากขึ้นและต่อเนื่องทั้งในด้านสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน (กาย สังคม อาชีพและเศรษฐกิจ และจิตใจ และ ปัญญา) เช่น การสนับสนุนสุขภาวะทางกายในด้านการเดินทาง การพักผ่อน นอนหลับ การได้รับการ ฝึกอบรม และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเอง การได้รับคำแนะนำ คำปรึกษาด้านอาชีพและแหล่งงาน การได้รับการฝึกอบรม อาชีพตามความถนัดของคนพิการ การได้รับการจัดหาอุปกรณ์เครื่องมืออุปกรณ์ และ เข้าถึงแหล่งเงินทุน แหล่ง เงินกู้อื่นๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

คำสำคัญ: การจ้างงานคนพิการ; การส่งเสริมอาชีพคนพิการ; คุณภาพชีวิตคนพิการ; การสร้างเสริมสุขภาพ

Abstract

The study on employment outcomes based on the quality of life development of people with disabilities Standards intended to promote employment under Sections 33 and 35 and investigate the health consequences of people with disabilities who work in the community and to compare the findings with the survey project on the conditions of the disabled people's quality of life "Access to the rights of disabled people according to the quality of life standards of the Department of Promotion and Development of the Quality of Life of People with Disabilities"

The findings demonstrated that 1,691 people with disabilities who were employed in the community and promoted in their occupation under Sections 33 and 35 had better health in all four domains than when they were not employed in the community and promoted in their occupation, including acquiring the rights of people with disabilities, receiving education, being able to enter society, having a career and economy, and understanding health. Additionally, when compared to the index for disabled people's rights (promotion and protection of rights), the index for disabled people's health, index for education, and index for social outing between the Department of Promotion and Development of the Quality of Life of People with Disabilities and the Social Innovation Foundation found that the trend direction is in a good direction and in the same direction. However, organizations may need to continuously support or promote employment in the community and careers for people with disabilities in accordance with the four components of health, namely physical, social, occupational, and economic, as well as mental and intellectual, such as supporting physical well-being through travel, sleeping, receiving training and taking part in self-improvement activities, receiving advice and participating in self-improvement activities, receiving vocational counseling, and accessing job resources.

Keywords: Employment of people with disabilities; career promotion; quality of life for people with disabilities; Social Determinant of Health.

บทนำ

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มีความสำคัญกับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางการแพทย์ การศึกษา การฝึกอาชีพและการมีงานทำรวมถึงการมีส่วนร่วมทางสังคม ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ซึ่งกฎหมายฉบับใหม่นี้มีมุมมองต่อมิติของ “คนพิการ” ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น กล่าวคือคนพิการ หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสารจิตใจอารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป มิติที่แตกต่างออกไปคือใครจะมีความบกพร่องหรือมีความพิการอย่างไรไม่ใช่สาระสำคัญแต่การเคารพในความเป็นมนุษย์แห่งความเสมอภาคแห่งสิทธิพลเมือง การทำความเข้าใจถึงมิติแห่งความแตกต่างหลากหลายและขจัดอุปสรรคทั้งด้านเจตคติและสภาพแวดล้อมทำให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตได้อย่างบุคคลทั่วไปและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นการใช้มิติในเชิงสังคม (Social Model) ในการทำงานด้านคนพิการ (Department of Empowerment of Persons with Disabilities cooperated with the Redemptorist Foundation For People with Disabilities and the Social structured Research Centre, 2014)

จากการศึกษาผลการจ้างงานของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยการมีงานทำเป็นการเพิ่มคุณค่าชีวิตของคนพิการ และการจ้างงานมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ มาตราที่รองรับเพื่อส่งเสริมการมีงานทำและการจ้างงาน ตามพระราชบัญญัติเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เช่น มาตรา 33 กำหนดให้สถานประกอบการที่มีพนักงาน 100 คนต้องทำการจ้างคนพิการ 1 คน มาตรา 34 บัญญัติไว้ว่า นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีได้รับคนพิการเข้าทำงานตามจำนวนที่กำหนดตามมาตรา 33 ให้ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 24 (5) มาตรา 35 บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 หรือนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการไม่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 และไม่ประสงค์จะส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 34 หน่วยงานของรัฐ นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้นอาจให้สัมปทานจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการ จัดจ้างเหมาช่วยงาน ฝึกงานหรือให้การช่วยเหลืออื่นใดแก่คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการแทนก็ได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในระเบียบ (Department of Empowerment of Persons with Disabilities. Empowerment of Person with Disabilities Act, B.E., 2007 and Second Edition, B.E., 2013)

แผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ: สุขภาวะจากการทำงาน ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ดำเนินงานเพื่อเชื่อมโยงการสนับสนุนโอกาสงานจากสถานประกอบการไปสู่คนพิการ ในระหว่างการทำงานเราค้นพบว่า การจ้างงานคนพิการเข้าไปทำงานในองค์กรเป็นอุปสรรคใหญ่ทั้งต่อคนพิการและสถานประกอบการเอง ด้วยปัจจัยความไม่พร้อม ทั้งในเรื่องของการศึกษาของคนพิการ สภาพแวดล้อม บริบทสังคม ค่าใช้จ่าย เป็นต้น แผนงานฯ จึงคิดค้น ริเริ่มการทำงานเพื่อตอบโจทย์ดังกล่าว เป็นนวัตกรรมและมิติใหม่ เรียกโครงการจ้างงานคนพิการเพื่อทำงานในชุมชนหรือองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยมีแนวคิดให้สถานประกอบการจ้างงานคนพิการเพื่อทำงานในชุมชนของตนเอง เป็นงานที่เป็นประโยชน์สาธารณะ รวมถึงจ้างงานคนพิการที่ทำงานในองค์กรสาธารณประโยชน์ โดยได้เริ่มดำเนินการภายใต้แนวคิดนี้ในปี พ.ศ. 2557 และสามารถเชื่อมโยงโอกาสให้เกิดการจ้างงานนี้ได้จำนวนกว่า 200 อัตรา โดยกระจายอยู่ทั่วประเทศ ขณะเดียวกันในปี พ.ศ. 2558 แผนงานฯ ได้ขยายกรอบการทำงานไม่ใช่แค่เพียงการจ้างงาน แต่ขยายไปสู่การส่งเสริมอาชีพ รวมถึงขยายการทำงานกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนพิการรุนแรงซึ่งมีจำนวนมากและไม่เคยเข้าถึงโอกาสสิทธิด้านการมีอาชีพและการมีงานทำ อีกทั้งยังอยู่ในพื้นที่ห่างไกล โดยการทำงานขับเคลื่อนงานร่วมกับภาคีองค์กรคนพิการในพื้นที่ ร่วมกันพัฒนาโครงการเพื่อให้คนพิการกลุ่มนี้สามารถมีอาชีพได้บนบริบทต้นทุนและเงื่อนไขข้อจำกัดสภาพ ความพิการ เกิดเป็นโครงการอาชีพ ทั้งในภาคเกษตร ภาคปศุสัตว์ ภาคบริการ (ร้านค้า) ภาคการผลิต เป็นต้น ซึ่งเป็นอาชีพที่นอกจากจะตอบโจทย์บริบทของกลุ่มคนพิการรุนแรงแล้วยังต่อบริบทคนพิการที่ขาดการศึกษา, กลุ่มคนพิการที่มีฐานทุนในการทำอาชีพเดิม ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2558 ได้เชื่อมโยงโอกาสงานรวม 1277 อัตรา แบ่งเป็นการสนับสนุน อาชีพ (มาตรา 35 ช่วยเหลืออื่นใด) รวม 559 อัตรา และมาตรา 33 รวม 718 อัตรา

สถานการณ์คนพิการในปี พ.ศ. 2561 แผนงานพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมการจ้างงานคนพิการเชิงสังคม (จ้างให้คนพิการทำงานสนับสนุนหน่วยงานสาธารณประโยชน์ในภูมิลำเนาของตนเอง) โดยสามารถพัฒนาทั่วโลก และเครือข่ายให้เกิดการเชื่อมประสานสถานประกอบการเปลี่ยนการส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 34 มาร่วมกันจ้างงานคนพิการเชิงสังคมและให้ทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพคนพิการ ตามมาตรา 33 และ 35 โดยมีภาคีเครือข่ายทั่วประเทศ

สถานการณ์คนพิการในปี พ.ศ. 2559 - 2562 แผนงานฯ ขยายกรอบการทำงานโดยเน้นการทำงานขับเคลื่อน ร่วมกับภาคีความร่วมมือทั้งในด้านสถานประกอบการ และองค์กรคนพิการ เพื่อเชื่อมโยงโอกาสงานขยายไปถึงทุกกลุ่มประเภทความพิการคู่ขนานกับการทำงานผ่านหน่วยในพื้นที่(โหนด) ที่มีความเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดตำแหน่งงานและโครงการอาชีพที่เป็นความต้องการของหน่วยงานและคนพิการ ทั้งยังสร้างเป้าหมายร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน ตามนโยบายของรัฐ “สานพลังประชารัฐ สร้างงาน สร้างอาชีพ 10,000 ตำแหน่งงาน” เพื่อผลักดันให้คนพิการเข้าถึงโอกาสงานและอาชีพ รวมถึงมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการดำเนินโครงการ “สร้างโอกาสการจ้างงานเชิงสังคม และสนับสนุนการประกอบอาชีพ

คนพิการ” จากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เพื่อมุ่งเป้าขยายการขับเคลื่อนและเพื่อตอบสนอง
ต่อนโยบายดังกล่าว ด้วยการทำงานเชื่อมโยงกับโหนดที่เข้มแข็ง และกลไกในพื้นที่ทำให้เข้าถึงหน่วยงานท้องถิ่น
(รัฐ) องค์กรสาธารณประโยชน์ และคนพิการในพื้นที่ต่าง ๆ ได้มากขึ้น นำไปสู่การแสดงเจตจำนงและส่งตำแหน่ง
งาน ซึ่งมีลักษณะ/ภาระงานที่ต้องการให้คนพิการเข้าไปสนับสนุนหน่วยงานอาทิ งานธุรการ งานบริการ งาน
ส่งเสริมสุขภาพ งานประสานสิทธิ์ งานที่เป็นนวัตกรรมอื่น ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีคนพิการที่ต้องการเข้าถึง
โอกาสการสนับสนุนอาชีพ (ช่วยเหลืออื่นใด) อาชีพ เกษตร ปศุสัตว์ ร้านค้า บริการ ซึ่งขอรับการสนับสนุนทั้งรูปแบบ
รายเดี่ยวและรายกลุ่ม

สถานการณ์ปี พ.ศ. 2562 เริ่มขยายกรอบการทำงานเน้นการทำงานขับเคลื่อนร่วมกับภาคีความร่วมมือไม่
ว่าจะเป็นสถานประกอบการ และองค์กรคนพิการ เพื่อขยายโอกาสการมีงานทำกับกลุ่มประเภทความพิการผ่าน
การทำงานกับหน่วยในพื้นที่ (โหนด) ที่มีความเข้มแข็ง และขยายความร่วมมือเพื่อผลักดันให้คนพิการเข้าถึงโอกาส
งานและอาชีพ

จากสถานการณ์ข้างต้นจึงนำไปสู่การศึกษามลพิษการจ้างงานในชุมชนและการส่งเสริมอาชีพให้กับคน
พิการตามแผนงานในสถานการณ์ปี พ.ศ. 2562 โดยอ้างอิงตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของกรม
ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และการศึกษาผลลัพธ์ด้านสุขภาวะที่เกิดขึ้นทั้ง 4 ด้านคือ กาย เศรษฐกิจ
สังคมและปัญญา ตลอดจนการศึกษาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามที่
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการกำหนดที่เป็นแนวทางการดำเนินงานของกลไกขับเคลื่อนมาตรฐาน
การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการระดับพื้นที่นี้ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงานขับเคลื่อนงานพัฒนา
คุณภาพชีวิตคนพิการให้สามารถดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ โดยเลือกเอาตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานคนพิการและการส่งเสริมอาชีพ อาชีพ การมีรายได้
การมีการศึกษา การออกสู่สังคม เป็นตัวนำในการศึกษาผลการจ้างงานหรือการส่งเสริมอาชีพให้กับคนพิการใน
งานวิจัยนี้ (Social Innovation Foundation, 2019)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักและวัตถุประสงค์ย่อย ประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาผลการจ้างงานคนพิการตามภารกิจหรือบทบาทของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคมตามมาตรฐาน
การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามมาตรา 33 และ 35

2. วัตถุประสงค์ย่อย

2.1 เพื่อศึกษาผลด้านสุขภาวะคนพิการที่ได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ (ตามมาตรา 33 และมาตรา 35) ทั่วประเทศ ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษากับโครงการสำรวจสถานการณ์คุณภาพชีวิตคนพิการ “การเข้าถึงสิทธิของคนพิการตามมาตรฐานคุณภาพชีวิตคนพิการของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)” ประกอบด้วย ดัชนีด้านสิทธิคนพิการ ดัชนีสุขภาวะคนพิการ ดัชนีด้านการศึกษา และดัชนีด้านการจ้างงานและรายได้

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยการศึกษาผลการจ้างงานของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยการคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับคนพิการที่ได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพตามมาตรา 33 และมาตรา 35 ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสถานการณ์การจ้างงานและการส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และ 35 ของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างคนพิการแบบเจาะจงโดยเป็นคนพิการที่ได้รับการจ้างงานและส่งเสริมอาชีพ คนพิการที่ได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพตามมาตรา 33 และมาตรา 35 ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวอย่างจำนวน 1,691 คน โดยประกอบด้วย (1) คนพิการที่ได้รับการจ้างงานตามมาตรา 33 (2) คนพิการที่ได้รับการจ้างงานตามมาตรา 35

ขั้นตอนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม โดยการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน

ส่วนที่ 1 คำถามทั่วไป ประกอบด้วย เพศ ประเภทความพิการ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา ที่อยู่ อาศัย มาตราที่ได้รับการจ้างงาน และประเภท/ลักษณะงานที่ได้รับ

ส่วนที่ 2 สุขภาวะในด้านต่าง ๆ ของคนพิการในปัจจุบัน

ส่วนที่ 3 สถานะคุณภาพชีวิตของคนพิการหลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพด้านต่าง ๆ ประเด็นตามดัชนีชี้วัด ประกอบด้วย ดัชนีสุขภาวะคนพิการ ด้านสิทธิคนพิการ ดัชนีด้านการศึกษา และดัชนีด้านการออกสู่สังคม

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็นด้านประโยชน์และข้อเสนอแนะในการจ้างงานในชุมชนและสนับสนุนอาชีพคนพิการ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง 30 ชุด เพื่อหาความตรงและความเที่ยงของแบบสอบถามก่อน

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ชี้แจงการกรอกแบบสอบถามออนไลน์แก่กลุ่มตัวอย่างโดยมีคำชี้แจงให้ตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์และแปรผลโดยใช้โปรแกรม SPSS และแปรข้อมูลเป็นร้อยละ (%) และหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 7 สังเคราะห์และวิเคราะห์ สรุปผลและข้อเสนอแนะจากการศึกษาผลการจ้างงานของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาผลการจ้างงานของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการดังต่อไปนี้

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อยข้อที่ 1 ผลด้านสุขภาวะคนพิการ ที่ได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ (ตามมาตรา 33 และมาตรา 35) ทั่วประเทศ ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง มาตราที่คนพิการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพ จำนวน 1,691 คน พบว่า ส่วนใหญ่คนพิการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพ มาตรา 35 จำนวน 1,343 คน (ร้อยละ 79.42) รองลงมาคือ มาตรา 33 จำนวน 333 คน (ร้อยละ 19.69) และไม่ระบุ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 0.89)

2. ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างประเภทงานของคนพิการที่ได้รับการสนับสนุน ส่วนใหญ่คนพิการปฏิบัติงานประจำหน่วย จำนวน 1,359 คน (ร้อยละ 90.00) รองลงมาคือ โครงการอาชีพ จำนวน 68 คน (ร้อยละ 4.50) ขณะที่คนพิการไม่ระบุประเภทของงาน จำนวน 264 คน (ร้อยละ 15.61)

3. ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างหน่วยงานประจำที่ปฏิบัติงานของคนพิการ จำนวน 1,691 คน พบว่า ส่วนใหญ่คนพิการปฏิบัติงานอยู่หน่วยงานสาธารณสุข (รพ.สต./สสอ./รพ.อำเภอ/รพ.จังหวัด) จำนวน 830 คน (ร้อยละ 49.08) รองลงมาคือ หน่วยงานการศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/โรงเรียน/มหาวิทยาลัย) จำนวน 360 คน (ร้อยละ 21.29) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล) จำนวน 219 คน (ร้อยละ 12.95) องค์กรด้านคนพิการ (ชมรม/สมาคมคนพิการ) จำนวน 154 คน (ร้อยละ 9.11) หน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ (ศูนย์บริการคนพิการ จังหวัด/พมจ./จัดหางานจังหวัด/อื่น ๆ) จำนวน 54 คน (ร้อยละ 3.19) ตามลำดับ และไม่ระบุ จำนวน 74 คน (ร้อยละ 4.38)

4. ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันได้ด้วยตนเองของคนพิการ จำนวน 1,691 คน พบว่า ส่วนใหญ่คนพิการช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่ต้องมีผู้ดูแล จำนวน 1,394 คน (ร้อยละ 98.31)

รองลงมาคือ คนพิการช่วยเหลือตัวเองได้น้อยหรือไม่ได้เลยต้องมีผู้ดูแลช่วยเหลือ จำนวน 9 คน (ร้อยละ 0.63) และไม่ระบุความสามารถ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 1.06)

5. ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างสถานะที่พักอาศัยของคนพิการ จำนวน 1,691 คน พบว่า ส่วนใหญ่คนพิการพักอาศัยอยู่กับ บ้านพ่อ-แม่ จำนวน 797 คน (ร้อยละ 47.13) รองลงมาคือ บ้านตนเอง จำนวน 619 คน (ร้อยละ 36.61) บ้านญาติ จำนวน 109 คน (ร้อยละ 6.45) บ้านเช่า จำนวน 86 คน (ร้อยละ 4.02) อื่น ๆ จำนวน 68 คน (ร้อยละ 4.02) ตามลำดับ และไม่ระบุสถานะของที่พักอาศัย จำนวน 12 คน (ร้อยละ 0.71)

ส่วนที่ 2 สุขภาวะในด้านต่างๆของคนพิการในปัจจุบัน

1. สุขภาวะทางกาย พบว่าส่วนใหญ่คนพิการมีสุขภาวะทางกายในระดับดีขึ้น โดยมีความสามารถทำงานได้อย่างที่เคยทำมา (ร้อยละ 78.59) ขณะที่ผลการศึกษาดัชนีชี้วัดด้านสุขภาวะทางกาย พบว่าด้านการเดินทางด้วยด้านสุขภาวะทางสังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ (อาจต้องใช้อุปกรณ์หรือผู้ช่วยตามความเหมาะสม) ตนเองการพักผ่อน/นอนหลับ /การออกกำลังกาย/ ความเจ็บปวดตามร่างกาย ยังที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม

2. สุขภาวะทางสังคม หลังจากมีการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพคนพิการมีสุขภาวะทางสังคมในระดับดีขึ้นคือ ส่วนใหญ่คนพิการมีความภูมิใจบุคคลรอบข้างที่สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข (ร้อยละ 90.24) ขณะที่ผลดัชนีชี้วัดด้านสุขภาวะทางสังคม พบว่าการได้รับการฝึกอบรม และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเอง/ และโอกาสเดินทางท่องเที่ยว และนันทนาการต่างๆ ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม

3. สุขภาวะทางด้านอาชีพและเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่คนพิการมีสุขภาวะทางด้านอาชีพและเศรษฐกิจในระดับมาก คือ รายได้สามารถจุนเจือครอบครัวได้ (ร้อยละ 42.70)

4. สุขภาวะทางจิตใจและปัญญา ส่วนใหญ่คนพิการมีสุขภาวะทางจิตใจและปัญญาในระดับดีขึ้น พบว่าส่วนใหญ่คนพิการมีความสุขมากขึ้น (ร้อยละ 87.94)

5. ความเข้าใจด้านสุขภาวะของคนพิการ คนพิการมีความเข้าใจด้านสุขภาวะของคนพิการได้ในระดับมาก ได้แก่ ด้านอารมณ์ เช่น การควบคุมอารมณ์ การจัดการความเครียด (ร้อยละ 51.69)

6. รายได้และรายจ่ายของคนพิการ หลังจากได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพ คนพิการมีรายได้ต่อเดือน (ไม่รวมเบี้ยคนพิการ) เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 60.32) ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 9,001-12,000 บาท (ร้อยละ 76.40)

7. รายได้ที่เกิดจากเงินปันผล หลังจากได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพ ส่วนใหญ่คนพิการไม่มีรายได้ที่เกิดจากเงินปันผลที่เกิดจากการร่วมกลุ่มอาชีพ (ร้อยละ 87.82) ขณะที่คนพิการมีรายได้ที่เกิดจากเงินปันผลต่อเดือน ต่ำกว่า 1,000 บาท (ร้อยละ 76.23)

8. การจัดการรายได้ของคนพิการ หลังจากได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพ พบว่ามีคนพิการมีการจัดการรายได้เพียงจำนวน 33 คน (ร้อยละ 1.95) โดยแบ่งให้ครอบครัวใช้บางส่วน และที่เหลือใช้จ่าย

9. จำนวนเงินออมต่อเดือนของคนพิการ พบว่า ส่วนใหญ่มีเงินออมเพิ่มขึ้น จำนวน 1,056 คน (ร้อยละ 62.45) รองลงมา คือ มีเงินออมเท่าเดิม จำนวน 557 คน (ร้อยละ 32.94) และมีเงินออมลดลง จำนวน 78 คน (ร้อยละ 4.61) ตามลำดับ

10. การจัดทำบัญชีครัวเรือนหรือรายรับรายจ่าย พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ไม่ได้จัดทำบัญชีครัวเรือนหรือรายรับรายจ่าย จำนวน 573 คน (ร้อยละ 33.89) รองลงมาคือ มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวน 1,108 คน (ร้อยละ 65.52) และไม่ระบุ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 0.59

11. หนี้สินครอบครัวต่อเดือนของคนพิการ พบว่า ส่วนใหญ่คนพิการมีหนี้สิน ครอบครัวลดลง จำนวน 1,018 คน (ร้อยละ 60.20) รองลงมาคือ มีหนี้สินครอบครัวเท่าเดิม จำนวน 536 คน (ร้อยละ 31.70) และมีคนพิการมีหนี้สินครอบครัวเพิ่มขึ้น จำนวน 137 คน (ร้อยละ 8.10) ตามลำดับ

12. รายจ่ายต่อเดือนของคนพิการหลังได้รับการจ้างงานหรือส่งเสริมอาชีพ พบว่ามากกว่าครึ่งของคนพิการมีรายจ่ายเท่าเดิม จำนวน 858 คน (ร้อยละ 50.74) รองลงมามีรายจ่ายเพิ่มขึ้น จำนวน 631 คน (ร้อยละ 37.32) และมีรายจ่ายลดลง จำนวน 202 คน (ร้อยละ 11.95) ตามลำดับ

13. การดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ สุราและแอลกอฮอล์ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ไม่ดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ สุราและแอลกอฮอล์ จำนวน 1,282 คน (ร้อยละ 75.81) รองลงมาคือ มาดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ สุราและแอลกอฮอล์ จำนวน 312 คน (ร้อยละ 18.45) และไม่ดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ สุรา และแอลกอฮอล์ มากกว่า 1 ปี จนถึงปัจจุบัน จำนวน 82 คน (ร้อยละ 4.85) ตามลำดับ และไม่ระบุ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 0.89)

14. การเล่นเกมพนัน หวยใต้ดินของคนพิการ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ไม่เล่นเกมพนันหรือหวยใต้ดินก่อนได้รับการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพ จำนวน 1,452 คน (ร้อยละ 85.87) รองลงมาคือ คนพิการเล่นเกมพนัน หรือหวยใต้ดินก่อนได้รับการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพ จำนวน 168 คน (ร้อยละ 9.93) และไม่สูบบุหรี่หรือยาสูบก่อนได้รับการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพ มากกว่า 1 ปี จนถึงปัจจุบันจำนวน 50 คน (ร้อยละ 2.96) ตามลำดับ และไม่ระบุ 21 คน (ร้อยละ 1.24)

15. การสูบบุหรี่หรือยาสูบของคนพิการก่อนได้รับการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่คนพิการไม่สูบบุหรี่หรือยาสูบก่อนได้รับการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพ จำนวน 1,371 คน (ร้อยละ 81.08) รองลงมาคือ สูบบุหรี่หรือยาสูบก่อนได้รับการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพ จำนวน 252 คน (ร้อยละ 14.90) และไม่สูบบุหรี่หรือยาสูบก่อนได้รับการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพ มากกว่า 1 ปี จนถึง ปัจจุบันจำนวน 53 คน (ร้อยละ 3.13) ตามลำดับ และไม่ระบุ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 0.89)

16. ประเภทรายจ่ายของคนพิการ หลังได้รับการจ้างงานหรือส่งเสริมอาชีพ พบว่า คนพิการส่วนใหญ่ใช้จ่ายด้านอุปโภคบริโภค มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.13 (จำนวน 1,558 คำตอบ) รองลงมาคือ เป็นการดูแลสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 44.83 (จำนวน 758 คำตอบ) การคมนาคม คิดเป็นร้อยละ 32.11 (จำนวน 543 คำตอบ) เทคโนโลยีสารสนเทศ คิดเป็นการศึกษาผลการจ้างงานของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม ตามมาตรฐาน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 59 ร้อยละ 19.75 (จำนวน 334 คำตอบ) การศึกษาหาความรู้ คิดเป็นร้อยละ 16.44 (จำนวน 278 คำตอบ) และ ปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น บุหรี่ ยาสูบ เหล้า การพนัน คิดเป็นร้อยละ 3.73 (จำนวน 63 คำตอบ) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 สถานะคุณภาพชีวิตของคนพิการหลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพด้านต่าง ๆ

สถานะคุณภาพชีวิตของคนพิการหลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 กำหนดให้คนพิการมีสิทธิได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือจากรัฐในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพและการพัฒนาศักยภาพ ทั้งทางการแพทย์ การศึกษาอาชีพ และสวัสดิการสังคม พบว่า

1. ด้านสิทธิคนพิการของหน่วยงานรัฐ พบว่า ส่วนใหญ่ คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิของหน่วยงานรัฐได้ในระดับมาก ได้แก่ ทักษะความสามารถด้านอาชีพ จำนวน 854 คน (ร้อยละ 50.50)
2. ด้านการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่คนพิการได้รับการศึกษาในระดับมาก ได้แก่ การเกิดทักษะความรู้วิชาชีพติดตัว จำนวน 768 คน (ร้อยละ 45.42)
3. ด้านอาชีพและเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิด้านอาชีพและเศรษฐกิจได้ในระดับรับมาก ได้แก่ รายได้สามารถจุนเจือครอบครัวได้ จำนวน 722 คน (ร้อยละ 42.70)
4. ด้านสังคม ส่วนใหญ่คนพิการ มีสังคมได้รับในระดับมาก โดยคนพิการที่ได้รับให้เข้าสังคมได้ในรับระดับมาก ได้แก่ การได้รับการฝึกทักษะการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตนเอง จำนวน 819 คน (ร้อยละ 48.43)
5. ความเข้าใจด้านสุขภาวะของคนพิการ พบว่า คนพิการมีความเข้าใจด้านสุขภาวะได้ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่คนพิการมีความเข้าใจด้านสุขภาวะของคนพิการได้ในระดับมาก ได้แก่ ด้าน อารมณ์ เช่น การควบคุมอารมณ์ การจัดการความเครียด จำนวน 874 คน (ร้อยละ 51.69)

ส่วนที่ 4 การศึกษาการจ้างงานเชิงสังคมและสนับสนุนอาชีพคนพิการ ตามแผนงานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการฯ โดยศึกษาผลการจ้างงานคนพิการตามภารกิจ หรือบทบาทของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามมาตรา 33 และ 35

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยย่อย ข้อที่ 2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบโครงการสำรวจสถานการณ์คุณภาพชีวิตคนพิการ “การเข้าถึงสิทธิของคนพิการตามมาตรฐานคุณภาพชีวิตคนพิการของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)” กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ปี 2560 กับ ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตคนพิการหลังสนับสนุนอาชีพในงานวิจัย ประกอบด้วย ดัชนีด้านสิทธิคนพิการ ดัชนีสุขภาวะคนพิการ ดัชนีด้านการศึกษา และดัชนีด้านด้านการออกสู่สังคม สรุปได้ดังนี้

1. ด้านสิทธิคนพิการ (การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ) หลังการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพในปี 2562 ลดลงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับปี 2560 (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 4.09 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 4.11) โดยเฉพาะความสามารถในการเข้าถึงสิทธิด้านการได้รับเบี้ยความพิการลดลง (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 4.05 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 4.96) และการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิฯ (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 4.14 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 4.61) ขณะที่ดัชนีด้านสิทธิคนพิการด้านการรับรู้เรื่องสิทธิคนพิการมีระดับค่าเฉลี่ยที่ดีขึ้น (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 4.08 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 2.76)

ดัชนีชี้วัดด้านสิทธิคนพิการ (การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ)	กรมส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ		มูลนิธินวัตกรรมทางสังคม	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ระดับค่าเฉลี่ย
การรับรู้เรื่องสิทธิคนพิการ	2.76	ปานกลาง	4.08	มาก
การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิฯ	4.61	มากที่สุด	4.14	มาก
การได้รับเบี้ยความพิการ	4.96	มากที่สุด	4.05	มาก
รวมระดับคะแนนตัวชี้วัดด้านสิทธิคนพิการ (การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ)	2.76		4.09	

ตารางที่ 1 ตารางผลตามดัชนีด้านสิทธิคนพิการ (การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ)
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม

2. ด้านสุขภาวะคนพิการ หลังการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพในปี 2562 พบว่าคนพิการมีสุขภาวะคนพิการดีขึ้นจากปี 2560 (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 4.08 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 2.62) โดยดีขึ้นในทุกดัชนีย่อย คือความรู้ ความเข้าใจ การดูแลสุขภาพองค์รวม (สุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา) สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ตามศักยภาพ (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 4.16 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 1.77) /การได้รับบริการตามระบบสาธารณสุข (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 4.16 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 2.60) ขณะที่สุขภาวะด้านการตรวจสอบสุขภาพของคนพิการดีขึ้น (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 3.94 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 3.50) แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม ควรมีหน่วยงานให้การสนับสนุนคนพิการในด้านนี้มากขึ้น

ดัชนีชี้วัดสุขภาวะคนพิการ	กรมส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ		มูลนิธินวัตกรรมทางสังคม	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ระดับค่าเฉลี่ย
ความรู้ ความเข้าใจ การดูแลสุขภาพองค์รวม (สุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา) สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ตามศักยภาพ	1.77	น้อยที่สุด	4.16	มาก
การได้รับบริการตามระบบสาธารณสุข	2.60	ปานกลาง	4.14	มาก
การตรวจสอบสุขภาพประจำปี	3.50	มาก	3.94	มาก
รวมระดับคะแนนตัวชี้วัดด้านสุขภาวะ	2.62		4.08	

ตารางที่ 2 ตารางผลตามดัชนีด้านสุขภาวะคนพิการ
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม

3. ด้านการศึกษา หลังการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพในปี 2562 พบว่าคนพิการมีการศึกษาดีขึ้นมาก จากปี 2560 (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 3.63 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 2.89) โดยดีขึ้นในทุกดัชนีย่อย คือ คนพิการที่กำลังศึกษาอยู่ ได้รับการบริการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยดีขึ้นในระดับมาก (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 3.73 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 3.05) ขณะที่คนพิการมีการสำเร็จการศึกษาในช่วงชั้นของการศึกษา หรือตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลดีขึ้น (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 3.53 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 2.73) แต่ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม ควรมีหน่วยงานให้การสนับสนุนคนพิการในด้านนี้มากขึ้น

ดัชนีชี้วัด	กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ		มูลนิธินวัตกรรมทางสังคม	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ระดับค่าเฉลี่ย
การสำเร็จการศึกษาในช่วงชั้นของการศึกษา หรือตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (EP)	2.73	ปานกลาง	3.53	มาก
คนพิการที่กำลังศึกษาอยู่ได้รับการบริการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ	3.05	ปานกลาง	3.73	มาก
รวมระดับคะแนนตัวชี้วัดด้านการศึกษา	2.89		3.63	

ตารางที่ 3 ตารางผลตามดัชนีด้านการศึกษา

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม

4. ด้านการออกสู่สังคม หลังการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพในปี 2562 พบว่าคนพิการมีการศึกษาดีขึ้นมาก จากปี 2560 (ปี 2562 ค่าเฉลี่ย 3.96 ปี 2560 ค่าเฉลี่ย 2.27) โดยดีขึ้นในทุกดัชนีย่อย คือ การเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี มีค่าเฉลี่ยดีขึ้นในระดับมาก (ปี 2562 มีค่าเฉลี่ย 4.13 ปี 2560 มีค่าเฉลี่ย 2.99) ขณะที่ดัชนีย่อยที่ดีขึ้นแต่ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม คือ การได้รับการฝึกทักษะการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับเป้าหมายตนเอง (ปี 2562 มีค่าเฉลี่ย 3.93 ปี 2560 มีค่าเฉลี่ย 1.10) การได้รับการบริการ เช่น 1) การมีผู้ช่วยคนพิการ 2) การจัดปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย 3) การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล (ปี 2562 มีค่าเฉลี่ย 3.71 ปี 2560 มีค่าเฉลี่ย 2.29) การได้รับการฝึกอบรมการอยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวด้วยสัมพันธภาพที่ดี มีความภาคภูมิใจในตนเอง (ปี 2562 มีค่าเฉลี่ย 3.70 ปี 2560 มีค่าเฉลี่ย 2.71) บ่งชี้ให้เห็นว่าอาจจะต้องมีหน่วยงานให้การสนับสนุนและมีการพัฒนาให้คนพิการมีชีวิตด้านการออกสู่สังคมที่ดีเพิ่มขึ้น

จากข้างต้นเมื่อเทียบดัชนีด้านสิทธิคนพิการ (การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ) ดัชนีสุขภาวะคนพิการ ดัชนีด้านการศึกษา ดัชนีด้านการออกสู่สังคม ระหว่างกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม พบว่า มีทิศทางแนวโน้มเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือคนพิการมีสุขภาวะที่ดีขึ้นในระดับปานกลาง ถึงระดับมาก

ดัชนีชี้วัด	กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ		มูลนิธินวัตกรรมทางสังคม	
	ค่าเฉลี่ย	ระดับค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	ระดับค่าเฉลี่ย
การได้รับการฝึกทักษะการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับเป้าหมายตนเอง	1.10	น้อยที่สุด	3.93	มาก
การได้รับบริการ 1)การมีผู้ช่วยคนพิการ 2)การจัดปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย 3) การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล	2.29	น้อย	3.70	มาก
การได้รับการฝึกอบรมการอยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวด้วยสัมพันธภาพที่ดี มีความภาคภูมิใจในตนเอง	2.71	ปานกลาง	4.07	มาก
การเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	2.99	ปานกลาง	4.13	มาก
รวมระดับคะแนนตัวชี้วัดด้านการออกสู่สังคม	2.27		3.96	

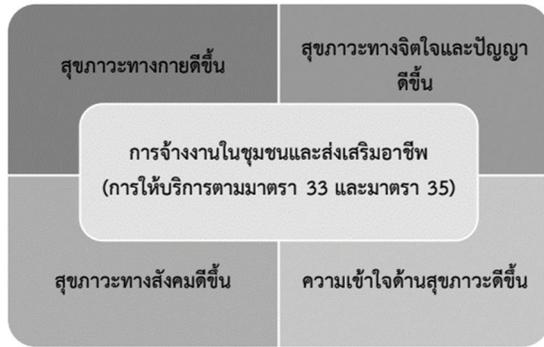
ตารางที่ 4 ตารางผลตามดัชนีด้านการออกสู่สังคม

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม

องค์ความรู้ใหม่

บทสรุปที่สำคัญของงานวิจัยนี้ พบว่า สถานะคุณภาพชีวิตด้านสุขภาวะคนพิการ หลังได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และมาตรา 35) พบว่า

สุขภาวะทางกายของคนพิการหลังได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริม อาชีพ สามารถทำงานได้อย่างที่เคยเป็นมา และสามารถทำสิ่งอื่น ๆ ในแต่ละวัน สุขภาวะทางจิตใจและปัญญาของคนพิการหลังจากได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ มีความสุข และมีกำลังใจในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน สุขภาวะทางสังคมของคนพิการ ภาพรวมด้านสุขภาวะทางสังคมของคนพิการหลังจากได้รับการจ้าง งานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ คนรอบข้างมีความภูมิใจใน 2 ประเด็นประกอบด้วย ความภาคภูมิใจที่คนพิการสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และมีงานทำ การสร้างความเข้าใจด้านสุขภาวะ คนพิการได้รับการสร้างความเข้าใจด้านสุขภาวะด้านอารมณ์ เช่น การควบคุมอารมณ์ การจัดการความเครียด การได้รับการป้องกันดูแลด้านสุขภาพอนามัย ด้านสติปัญญา เช่น การเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ด้านร่างกาย เช่น การรับประทานอาหาร และความเข้าใจด้านสุขภาวะของคนพิการ มีความเข้าใจด้านสุขภาวะด้านจิตใจ สังคม เช่น การมีส่วนร่วม หรือการทำกิจกรรมในชุมชน ด้านอารมณ์ เช่น การควบคุมอารมณ์ การจัดการความเครียด และการได้รับการบริการตามระบบสาธารณสุข

รูปภาพที่ 1 สุขภาวะที่เกิดขึ้นหลังจากการจ้างงานคนพิการในชุมชนและส่งเสริมอาชีพตามมาตรา 33 และ 35

สถานะด้านสิทธิของคนพิการหลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพ หลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพด้านต่าง ๆ คนพิการได้รับสิทธิ สภาพร่างกายที่ได้รับการฟื้นฟู และการพัฒนาทักษะความสามารถด้านอาชีพ จากหน่วยงานภาครัฐ หลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพด้านต่าง ๆ ภาพรวมการเข้าถึงสิทธิของภาครัฐ คนพิการมีการเข้าถึงสิทธิในเรื่องการยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และการรับรู้สิทธิ และการให้คำแนะนำ ปกป้องแก่คนพิการจาก โรงพยาบาล/รพ.สต.

รูปภาพที่ 2 สิทธิที่ได้รับจากหน่วยงานภาครัฐหลังจากการจ้างงานคนพิการในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และ 35

สถานะคุณภาพชีวิตของคนพิการด้านการศึกษา หลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพ หลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพ ส่งผลให้ในด้านการศึกษาของคนพิการเกิดทักษะ ความรู้วิชาชีพ ติดตัว ทักษะการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเหมาะสม การช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษาของสถาบันการศึกษาและได้เข้าเรียนหรือสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นที่ต้องการ

รูปภาพที่ 3 สถานะคุณภาพชีวิตของคนพิการด้านการศึกษาหลังจากการจ้างงานคนพิการในชุมชน และส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และ 35

สถานะคุณภาพชีวิตของคนพิการด้านรายได้และเศรษฐกิจ หลังจากการได้รับการจ้างงานและ สนับสนุนอาชีพ หลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพ คนพิการมีอาชีพและรายได้ที่เพียงพอต่อการยังชีพ มีรายได้สามารถจุนเจือครอบครัวได้ได้รับคำแนะนำ คำปรึกษาด้านอาชีพและแหล่งงาน และสามารถพึ่งพาตนเองได้

รูปภาพที่ 4 สถานะคุณภาพชีวิตของคนพิการด้านรายได้และเศรษฐกิจหลังจากการจ้างงานคนพิการในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และ 35

สถานะคุณภาพชีวิตของด้านรายได้และรายจ่ายของคนพิการ หลังจากการได้รับการจ้างงานและสนับสนุน อาชีพ สถานะการเงินคนพิการปัจจุบันเทียบกับก่อนได้รับการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพ ด้านรายได้ต่อเดือนที่ได้รับการจ้างงาน (ไม่รวมเบี้ยคนพิการ) คนพิการมีรายได้ต่อเดือนที่ได้รับการจ้างงาน (ไม่รวมเบี้ยคนพิการ) ที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการเก็บออมที่เพิ่มขึ้น หนี้สินในครอบครัวลดลง มีการใช้จ่ายกับการดื่มมีนเมา สุราและแอลกอฮอล์ และการพนันหรือห่วยไต่ดินลดลงจากแต่ก่อนได้รับการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพ ทั้งนี้คนพิการมีการ จัดการรายได้ที่ได้รับโดยให้คนในครอบครัวบริหารจัดการ ซึ่งรับแบ่งจ่ายจากครอบครัว

รูปภาพที่ 5 สถานะคุณภาพชีวิตของด้านรายได้และรายจ่ายของคนพิการ หลังจากการจ้างงานคนพิการในชุมชน และส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และ 35

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการจ้างงานเชิงสังคมและสนับสนุนอาชีพคนพิการ ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ตามมาตรา 33 และ 35 เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพชีวิตคนพิการของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ (พท.) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พท.) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ตามดัชนีด้านสิทธิคนพิการ ดัชนีสุขภาวะ ดัชนีด้านการศึกษา และดัชนีด้านการออกสู่สังคม พบว่า ดัชนีด้านสิทธิคนพิการ การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ คนพิการสามารถเข้าถึงสิทธิคนพิการได้เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็น การได้รับเบี้ยความพิการการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิทธิฯ การรับรู้เรื่องสิทธิคนพิการตามกฎหมาย ดัชนีสุขภาวะคนพิการ สุขภาวะคนพิการของคนพิการทางสังคมมีสุขภาวะที่ดีขึ้น ผ่านการได้รับบริการตามระบบสาธารณสุข การตรวจสุขภาพประจำปี การให้ความรู้ ความเข้าใจ การดูแลสุขภาวะองค์รวม (สุขภาพกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา) และการให้ดำรงชีวิตประจำวันได้ตามศักยภาพ ดัชนีด้านการศึกษาแสดงถึงคุณภาพชีวิตของคนพิการด้านการศึกษา ได้รับการบริการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ การสำเร็จการศึกษาในช่วงชั้นของการศึกษา หรือตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล หลังการจ้างงาน/สนับสนุนอาชีพดีขึ้น ดัชนีด้านการออกสู่สังคม คนพิการมีการออกสู่สังคมดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีการได้รับการฝึกอบรมการอยู่ร่วมกับสมาชิกในครอบครัวด้วยสัมพันธภาพที่ดี มีความภาคภูมิใจในตนเอง การได้รับบริการ เช่น 1) การมีผู้ช่วยคนพิการ 2) การจัดปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย 3) การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และการได้รับการฝึกทักษะการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับเป้าหมายตนเอง

การจ้างงานและการสนับสนุนอาชีพให้แก่คนพิการ มีแนวโน้มส่งผลให้สุขภาวะในด้านต่าง ๆ ความเข้าใจด้านสุขภาวะ ตลอดจนคุณภาพชีวิตของคนพิการไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม

ด้านรายได้และรายจ่ายของคนพิการ เป็นไปในแนวโน้มที่ดีขึ้น เมื่อเทียบกับแต่ก่อนที่คนพิการยังไม่ได้รับการจ้างงานและการสนับสนุนอาชีพ ดังนั้นประโยชน์ในการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพให้แก่คนพิการ คนพิการมีสุขภาพที่ดี แข็งแรงทั้งกาย จิตใจ และปัญญา สามารถมีอาชีพ มีรายได้จุนเจือตนเอง และครอบครัว มีเงินเก็บออม ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนมีความภาคภูมิใจ ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม สามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อิสระ

การสร้างเสริมสุขภาพไม่เป็นเพียงความรับผิดชอบของภาคส่วนที่ดูแลสุขภาพเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งไปที่รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ส่งผลดีต่อสุขภาพซึ่งจะนำไปสู่การมีสุขภาพะในที่สุด ปัจจัยพื้นฐานก่อนมีสุขภาพดีสภาพและแหล่งประโยชน์ขั้นพื้นฐานที่ต้องมีก่อนที่จะมีสุขภาพดี มีดังนี้ สันติภาพ ที่พักอาศัย การศึกษา อาหาร รายได้ ระบบนิเวศที่มั่นคง แหล่งทรัพยากรที่เพียงพอความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคม การปรับปรุงสุขภาพ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้ (Sinsakchon Unprommee, 2009)

นอกจากนี้ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดมาสโลว์ (Maslow) แบ่งออกเป็น 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ความต้องการตามปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ชั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ชั้นที่ 3 ความต้องการความรักและเป็นที่ยอมรับ ชั้นที่ 4 ความต้องการได้รับการยกย่องจากผู้อื่น ชั้นที่ 5 ความต้องการในการเข้าใจและรู้จักตนเอง (Panida Chaipanya, 1998) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phichak Phutrakhul (2018) ที่ว่าตลอดระยะเวลาสองปีที่ผ่านมาได้มีการส่งเสริมให้เจ้าของสถานประกอบการจ้างงานคนพิการทำงานด้านสาธารณประโยชน์ของบริษัทในพื้นที่/ชุมชน เพื่อให้เกิดต้นแบบการจ้างงานที่เป็นรูปธรรม นำไปสู่การขยายผลต่อไปโดยส่งเสริมให้นายจ้างและเจ้าของสถานประกอบการ อาทิ บริษัท พรีเมียร์ มาร์เก็ตติ้ง จำกัด (มหาชน) บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด และบริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) จ้างงานคนพิการทำงานในพื้นที่ชุมชน โดยเป็นผู้แทนของบริษัทในชุมชน เช่น ช่วยสอนหนังสือในโรงเรียน ช่วยงานในโรงพยาบาล ช่วยงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานพัฒนาชุมชน

อย่างไรก็ตามการจ้างงานและการสนับสนุนอาชีพจะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนจะต้องมีการการสนับสนุนงบประมาณการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมองค์ความรู้หรือทักษะที่จำเป็นที่สอดคล้องกับงานและสถานการณ์ปัจจุบันควบคู่กับการสร้างหลักประกันในมิติเชิงสุขภาพ และมิติเชิงสังคม โดยเริ่มจากกระบวนการส่งเสริมการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพตั้งแต่เยาวชนคนพิการ การส่งเสริมอาชีพอย่างเป็นขั้นเป็นตอน การออกแบบการจ้างงานและสนับสนุนอาชีพที่สอดคล้องกับพื้นที่หรือชุมชนนั้น ๆ ผ่านการใช้กลไกเครือข่ายและความร่วมมือทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนร่วมกันในการออกแบบการจ้างงานและส่งเสริมอาชีพ เพื่อสร้างคุณค่าให้กับคนพิการมีอาชีพ มีรายได้และจุนเจือครอบครัว และมีคุณค่าทางสังคมได้อย่างยั่งยืน

สรุป

งานวิจัยผลลัพธ์การจ้างงาน ตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผล ด้านสุขภาวะคนพิการที่ได้รับการจ้างงานในชุมชน และส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และมาตรา 35 และเพื่อ เปรียบเทียบผลกับโครงการสำรวจสถานการณ์ คุณภาพชีวิตคนพิการ “การเข้าถึงสิทธิของคนพิการตามมาตรฐาน คุณภาพชีวิตคนพิการของกรมส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (พก.)” จากผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างคน พิการ จำนวน 1,691 คน เมื่อได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ ตามมาตรา 33 และ มาตรา 35 มีสุข ภาวะทั้ง 4 ด้านที่ดีขึ้นเมื่อเทียบกับตอนที่คนพิการไม่ได้รับการจ้างงานในชุมชนและส่งเสริมอาชีพ โดย ประกอบด้วย การได้รับสิทธิคนพิการ การได้รับการศึกษา สามารถออกสู่สังคม มีอาชีพและเศรษฐกิจ อีกทั้งเกิด ความเข้าใจด้านสุขภาวะ นอกจากนี้เมื่อเทียบกับดัชนีด้านสิทธิคนพิการ (การส่งเสริมและพิทักษ์สิทธิ) ดัชนีสุข ภาวะคนพิการ ดัชนีด้านการศึกษา ดัชนีด้านการออกสู่สังคม ระหว่างกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และมูลนิธินวัตกรรมทางสังคม พบว่า มีแนวโน้มทิศทางเป็นไปในทิศทางดีและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ทั้งนี้อย่างไรก็ตามอาจจะต้องมีหน่วยงานให้การสนับสนุนในการส่งเสริมการจ้างงานในชุมชน และ ส่งเสริมอาชีพแก่คนพิการเพิ่มมากขึ้นและต่อเนื่องทั้งในด้านสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน (กาย สังคม อาชีพและเศรษฐกิจ และจิตใจและปัญญา) เช่น การสนับสนุนสุขภาวะทางกายในด้านการเดินทาง การพักผ่อน นอนหลับ การได้รับการ ฝึกอบรม และเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเอง การได้รับคำแนะนำ คำปรึกษาด้านอาชีพและแหล่งงาน การได้รับการฝึกอบรมอาชีพตามความถนัดของคนพิการ การได้รับการจัดหาอุปกรณ์เครื่องมืออุปกรณ์ และเข้าถึง แหล่งเงินทุน แหล่งเงินกู้อื่น ๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการจ้างงานของมูลนิธินวัตกรรมทางสังคมตามมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติในการส่งเสริมอาชีพและการจ้างงานคนพิการ และด้านการสื่อสาร รวมถึงข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำอย่างต่อเนื่องให้กับคนพิการในทุกประเภทอย่างครอบคลุม การเพิ่ม อัตราการรับคนเข้าทำงาน การปรับระดับรายได้ให้เหมาะสมเท่าเทียมตามความสามารถ และ ประสิทธิภาพ หรือ เงินเดือนที่เหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อคนพิการในการเดินทาง ประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการมีอุปกรณ์ช่วยในการเดินทาง

2. สื่อสารและการประชาสัมพันธ์เรื่องการเปิดรับสมัครคนพิการเข้าทำงานในสถานประกอบการ และการ สนับสนุนอาชีพแก่คนพิการ ตามมาตรา 33 และ 35 อย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่สามารถเข้าถึงคนพิการที่อยู่

ห่างไกล เช่น การสื่อสารผ่านโรงพยาบาลประจำตำบล ชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การสื่อสารผ่านรถขยายเสียง เป็นต้น ตลอดจนการสื่อสารผ่านหน่วยในพื้นที่ (โหนด)

3. อบรมให้ความรู้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับคนพิการแต่ละประเภทให้กับภาคเอกชนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถจัดหาและออกแบบตำแหน่งงานที่เหมาะสมกับคนพิการแต่ละประเภท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงผลลัพธ์การจ้างงานและส่งเสริมอาชีพให้กับคนพิการ สามารถส่งผลลัพธ์ในด้านสุขภาวะทั้งเชิงสุขภาพทางกาย จิต สังคมและเศรษฐกิจ ต่อบุคคลใกล้เคียง เช่น ครอบครัว พ่อแม่ เพื่อน และสังคม หรือไม่อย่างไร

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย มูลนิธินวัตกรรมทางสังคม กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และคนพิการที่ได้รับการจ้างงานและส่งเสริมอาชีพตามมาตรา 33 และ 35 เพื่อสอบถามถึงแนวทางและอาชีพที่ได้รับการส่งเสริมและได้รับการจ้างงานในปัจจุบันและอนาคต

References

- Chaipanya P. (1998). Satisfaction Measurement. Bangkok: Saeng Aksorn.
- Department of Empowerment of Persons with Disabilities cooperated with the Redemptorist Foundation For People with Disabilities and the Social structured Research Centre. (2014). The system and guidelines for promoting occupations and welfare in persons with disabilities. Retrieved April 10, 2019, from <https://shorturl.asia/5zMNr>.
- Department of Empowerment of Persons with Disabilities. Empowerment of Person with Disabilities Act, B.E. (2007) and Second Edition, B.E. (2013). Retrieved March 1, 2019, from <http://web1.dep.go.th/sites/default/files/files/law/197.pdf>.
- Phutrakhul P. (2018). The quality of life of the people with impairment arising from community employment and Career promotion. (2018). *Humanities & Social Sciences*. Vol. 35 No. 3: September-December. Retrieved March 1, 2019, from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/144941/118383%20>.
- Social Innovation Foundation. (2019). Quality of Life Development Program for Persons with Disabilities: Healthy work under the Health Promotion Innovation budget.

Unprommee S. (2009). Milestones in health promotion: Statements from global conferences. Nonthaburi: Academic Welfare Program of the Praboromarajchanok Institute, the Ministry of Public Health. Retrieved March 1, 2019, from https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/70578/9786161115333_tha.pdf?sequence=24&isAllowed=y.

